

Bölüm 16

Yazılı Metin Nereye ve Nasıl Sunulur?

Büyük dergiler editörlerin elinde doğar, iş adamlarının elinde ölür.

Bernard DeVoto

DERGİYİ SEÇME

Metnin nereye ve nasıl gönderileceği seçimleri önemlidir. Bazı metinler uygun olmayan dergilere gömülür. Diğerleri, yazarın dikkatsizliği nedeniyle kaybolur, hasar görür veya çok fazla gecikir.

İlk problem, metnin nereye gönderileceğidir (Aslında bu noktada, metni “Yazarlara Direktifler”e göre yazmadan önce bir karara varmış olmalısınız). Açıktır ki seçiminiz çalışmanızın türüne bağlıdır. İlk olarak, sizin konunuzda yayım yapan dergileri belirlemelisiniz.

Başlangıç için veya hafızanızı tazelemek için iyi bir yol, Current Contents’in son sayısını taramaktır. Genellikle, sadece dergi başlıkları bazında, hangi dergilerin sizin konunuzda yayım yaptığını saptamak kolaydır. Ayrıca, meslektaşlarla konuşarak da yararlı bilgiler edinebilirsiniz.

Hangi dergilerin sizin metninizi yayımlayabileceğini belirlemek için birkaç şey yapmanız gerekir. Gözönüne aldığınız her derginin son sayısındaki başlık yazısını (derginin ismi, yayımcısı ve amacını kısa bir şekilde anlatan ve genellikle başlık sayfasında yer alan yazı) okuyun. Genellikle “Yazarlara Direktifler” de verilen “kapsam” paragraflarını okuyun ve son sayıdaki “içindekiler” kısmına dikkatlice bakın.

Dergiler, gittikçe daha özel konularla uğraştığından ve hatta eski dergiler bile kapsamlarını sık sık değiştirdiklerinden (bilimin kendi de değiştiği için, ihtiyaç nedeniyle) gözönüne aldığınız derginin, sunmayı önerdiğiniz çeşitte çalışmayı hâlen yayımlayıp yayımlamadığından emin olmalısınız.

Metninizi yanlış dergiye sunarsanız, üç şeyden biri başınıza gelebilir. Hepsi kötüdür.

İlki, çalışmanızın “dergi için uygun olmadığı” yorumu ile metniniz geri gönderilecektir. Bununla beraber genellikle, metin değerlendirilinceye kadar bu tür kararlar verilmez. Böylece, haftalar veya aylar süren gecikmeden sonra bir “uygun değildir” cevabının sizi mutlu etme olasılığı yoktur.

İkincisi, eğer dergi sizin çalışmanız ile ilgisi açısından sınırdadır ise, metniniz kötü veya haksız değerlendirme ile karşılaşabilir. Çünkü derginin değerlendiricileri (ve editörler), sizin özel çalışma alanınızla sadece yüzeysel olarak ilgili olabilirler. Metniniz doğru bir dergi için kabul edilebilecek durumda olsa bile, siz reddedilmenin sıkıntısına maruz kalabilirsiniz. Veya, katılmadığınız ve metni geliştirmeyen düzeltme önerileri ile uğraşma durumunda kalabilirsiniz. Bu durumda, eğer metninizde gerçekten eksiklikler varsa, doğru derginin editörlerinden gelecek olan doğru eleştirilerden yararlanma olanağına sahip olamazsınız.

Üçüncüsü, makaleniz kabul edilip yayımlansa bile, meslektaşlarınızın okumadığı bir yayında gömülü kaldığı için daha sonra çalışmanızın hemen hemen bilinmeden kaldığını anladığınızda keyfiniz kısa sürecektir. Bu arada, dergiye karar vermeden önce meslektaşlarınızla konuşmak için de bu iyi bir sebep olabilir.

PRESTİJ FAKTÖRÜ

Eğer bir kaç dergi uygunsa, hangisini seçtiğiniz farkeder mi? Belki farketmemesi gerekir, ama eder. Prestij meselesi vardır. Gelecekteki gelişmeniz (terfiler, proje destekleri) sadece sayı meselesi ile belirleniyor olabilir. Fakat şart değil. Pekâlâ, fakülte kurulunda veya proje desteği değerlendirme panelinde bulunan bir kişi, kalite faktörünü tanıyıp takdir edebilir. Bir “çöplük” dergisinde yayımlanan makale, prestijli bir dergide yayımlananla eşit değildir. Gerçekte, bilge bir kişinin (ve bilimde böyle kişiler etrafta az var) prestijli bir dergide, bir veya iki iyi yayın yapmış bir adaydan etkilenmesi, ikinci derecede dergilerde on veya daha fazla yayın yapmış kişiden etkilenmesinden daha fazla olabilir.

Farkı nasıl anlarsınız? Kolay değildir ve kuşkusuz birçok değişik düşünceler vardır. Bununla beraber genelde, bir miktar bibliyografik araştırma ile mantıklı kararlar oluşturabilirsiniz. Kendi alanınızda yeni yayımlanmış önemli makaleleri mutlaka bilmelisiniz. Nerede yayımlandıklarını belirlemeyi iş edinin. Eğer alanınıza yapılan gerçek katkıların çoğu, Dergi A, Dergi B ve Dergi C de yayımlandıysa muhtemelen seçiminizi bu üç dergi ile sınırlamanız gerekir. Dergi D, E ve F, incelediğinizde sadece hafif makaleler içermektedir. Böylece bunların herbiri, kapsam doğru olsa bile ilk seçim olarak elenebilir.

Sonra, dergi A, B ve C arasından seçebilirsiniz. Farzedin ki Dergi A, herhangi bir organizasyon veya komiteden destek almaksızın ticarî bir yayımcı tarafından ticarî bir amaçla yayımlanan yeni ve çekici bir dergi olsun. Dergi B, meşhur bir hastane veya müze tarafından yayımlanan iyi bilinen, küçük ve eski bir dergidir. Dergi C ise, sizin çalışma alanınızı temsil eden ana bilimsel grup tarafından yayımlanan büyük bir dergi olsun. Genel bir kural olarak (birçok istisnalar olmasına karşın), Dergi C (topluluğun dergisi) muhtemelen en prestijli olanıdır. Ayrıca, ulaştığı okuyucu kitlesi en geniş (kısmen kalite faktörlerinden, kısmen grup dergileri diğerlerinden daha ucuz olduğundan-hiç olmazsa kendi üyeleri için) olanıdır. Böyle bir dergide yayımlanacak makaleniz, amaçladığınız bilim adamı topluluğunda etki yapmak için en büyük şansa sahip olabilir. Dergi B de, hemen hemen aynı prestije sahip olabilir. Fakat, negatif değerlendirilebilecek çok sınırlı bir iletişim ağı olabilir ve ayrıca, derginin çoğu iç

yayınlarına ayrılmışsa onların arasına girebilmek çok zor olabilir. Dergi A (ticarî dergi), hemen hemen kesin olarak düşük dağıtım (hem mevcut abone listesine sahip kurum veya grupların desteğinin olmaması ve hem de yayımcının kâr amacı neticesinde diğerlerine kıyasla yüksek olan fiyatı nedeniyle) dezavantajına sahiptir. Böyle bir dergide yayın, makaleniz için kısıtlı bir dolaşım ile sonuçlanabilir.

DAĞITIM FAKTÖRÜ

Bazı dergilerin karşılaştırmalı dağıtımını belirlemek isterseniz, Amerikan dergileri için bunu yapmada kolay ve kesin bir yol vardır. Kasım ve Aralık sayılarının son birkaç sayfasına bakın. Bir “Sahip, işletme ve Dağıtım” ifadesi bulacaksınız. Amerikan posta servisi; ikinci sınıf posta hakkı tanınan (hemen hemen bütün bilimsel dergiler bu şartı sağlar) her yayımcının, yıllık bir sonuç raporu doldurup yayımlamasını zorunlu kılar. Bu rapor temel dağıtım bilgilerini içermelidir.

Göz önüne almakta olduğunuz dergilerin karşılaştırmalı dağıtımını belirleyemezseniz ve karşılaştırmalı prestij faktörünü bulmanın başka bir yolunu bulamazsanız, bilimsel dergileri sıralamak için çok yararlı bir yol vardır. Journal Citation Reports’dan (Science Citation Index’e ek olan yıllık bir cilt) bahsediyorum. Bu kaynak belgeyi kullanarak, hangi dergilere, hem genel sayısal miktar anlamında hem de yayımlanan makale başına ortalama atıf etki faktörü) anlamında en çok atıf yapıldığını belirleyebilirsiniz. Özellikle etki faktörü, derginin kalitesine karar vermede akla uygun bir baz olarak gözükmektedir. Eğer, Dergi A’daki ortalama bir makale, dergi B’deki ortalama bir makaleden iki kere daha fazla atıf almışsa, dergi A’nın daha önemli bir dergi olduğunu sorgulamak için çok az sebep vardır.

SIKLIK FAKTÖRÜ

Gözönüne alınacak bir başka faktör derginin sıklığıdır. Aylık bir derginin yayımındaki gecikme, üç aylık bir dergininkinden hemen daima kısadır. Eşdeğer değerlendirme süreleri olduğunu kabul edersek, üç aylık olanın ilâve gecikmesi 2 veya 3 ay arasında olacaktır. Ve birçok (muhtemelen çoğu) aylık derginin editör değerlendirmesi süresi dahil yayın gecikmesi 4 ve 7 ay arasında olduğu için, üç aylık olanın gecikmesi büyük bir ihtimalle 10 ay’a çıkar. Ayrıca, ister aylık, iki aylık veya üç aylık olsun birçok derginin geride toplananları olduğunu da hatırlayınız. Bazen meslektaşlarınıza, gözönüne aldığınız dergiyle ilgili deneyimlerinin ne olduğunu sormak da yardımcı olabilir. Dergi eğer, “yayım için alındı” tarihleri yayımlıyorsa kendiniz için ortalama gecikme süresini çıkartabilirsiniz.

Özellikle, bir topluluk tarafından desteklenmeyen yeni dergiler konusunda dikkatli olun. Dağıtım az olabilir ve dergi, sizin makaleniz bilim dünyasına bilinmeden önce iflas edebilir.

PAKETLEME VE POSTALAMA

Metninizi hangi dergiye sunacağınıza karar verdikten sonra, gönderme işleminin ayrıntılarını ihmal etmeyin.

Nasıl paketlersiniz? Dikkatlice! Uzun süre işletme editörlüğü yapmış bir kişiye göre: Birçok metin çoğu zaman, uygun olmayan paketleme nedeniyle postada hasar görür, çok gecikir veya kaybolur. Metni zımbalamayın. Zımbalarken veya daha sonra çıkartırken hasar olabilir. Büyük ataşlar tercih edilmelidir (Özet not: Daima metnin hiç olmazsa bir kopyasını elinizde tutun. Mevcut tek bir kopyayı yollayan birkaç az akıllı tanıdım. Metinler ebediyen kaybolduğunda unutulmaz bir öfke içindeydiler).

Kuvvetli, lifli bir zarf ve hatta güçlendirilmiş posta torbaları kullanın. Bağlı veya bağısız zarf kullanmak dışında, zarfın yapıştırılan ucuna güçlü bir bant koyarsanız akıllılık etmiş olursunuz.

Yeterince pul koyduğunuzdan emin olun ve birinci sınıf posta ile gönderin. Lifli zarfta gönderilen postaların çoğu Amerikan postası tarafından üçüncü sınıf olarak işlem görür ve eğer siz “Birinci Sınıf Posta” olduğunu açık olarak yazmayı ihmal ederseniz veya yetersiz pul yapıştırırsanız, metnin içinde olduğu paket üçüncü sınıf posta muamelesi görerek ancak bir ayda gideceği yere ulaşır.

Birçok bilimsel dergi, diğer akademik alanlardaki pek çok derginin zorunlu olarak istemesine karşın; yazarların pullu; kendi adresini içeren geri gönderme zarfları temin etmelerini istemez. Gerçekte, bilimsel metinlerin diğerlerine kıyasla kısa oluşu, yayımcılar için, yer tutan zarfları depolamaktansa postayı ödeyip geri göndermeyi daha ekonomik kılar.

Deniz aşırı posta, hava yolu ile gönderilmelidir. Avrupa’dan Amerika’ya gönderilen bir metin (veya tersi), uçakla gönderilirse 3 ila 7 gün içinde ulaşacaktır. Yüzey postası ile geçen zaman 4 ila 6 haftadır.

KAPAK MEKTUBU

Son olarak, metin ile birlikte daima bir kapak mektubu göndermeniz gerektiğini belirtmem gerekir. Kapak mektupsuz metinler hemen problem çıkarırlar: Metin hangi dergiye gönderilmektedir? Yeni metin, editörün istediği bir düzeltme midir (öyleyse, hangi editör?)

© 1975 United Feature Syndicate, Inc.

veya değerlendirici ya da editör tarafından belki yanlış adrese gönderilen bir metin midir? Birkaç yazar varsa, hangisinin gönderen yazar olarak kabul edilmesi gerekir, hangi adreste? Metinde gösterilen adres çoğunlukla, katkıda bulunan yazarın şimdiki adresi olmadığı için adresin özel önemi vardır. Katkıda bulunan yazar, kapak mektubuna veya metnin başlık sayfasına telefon numarasını da koymalıdır.

Editöre nazik davranın ve bu özel paketi niye gönderdiğinizi belirtin. Bu günlerde, ana dili İngilizce olmayan bir kişi tarafından, fakat yanlışsız bir İngilizceyle yazılmış bir mektupta olduğu gibi, güzel birşeyler söyleme yolunu bile seçebilirsiniz. Mektup şöyleydi: “Metnimiz sizi tamamiyle tatmin ederse memnun oluruz”.

ÖRNEK KAPAK MEKTUBU

Dear Dr _____:

Enclosed are two complete copies of manuscript by Mary Q. Smith and John L. Jones titled “Fatty Acid Metabolism in *Cedecia neteri*,” which is being submitted for possible publication in the Physiology and Metabolism section of the Journal of Bacteriology.

This manuscript is new, is not being considered elsewhere, and reports new findings that extend results we reported earlier in *The Journal of Biological Chemistry* (135:112-I 17, 1982). An abstract of this manuscript was presented earlier (Abstr. Annu. Meet. Am. Soc. Microbiol., p. 406, 1982).

Correspondence regarding this manuscript should be sent to me at the address shown in the above letterhead (not the address shown on the manuscript, from which laboratory I have recently moved).

Sincerely,
Mary Q. Smith

Sayın Dr _____:

Ekte, *Journal of Bacteriology*' nin Physiology and Metabolism bölümünde yayımlanmak üzere, Mary Q. Smith ve John L. Jones tarafından hazırlanan ve “Fatty Acid Metabolism in *Cedecia Neteri*,” adlı metnin iki tam kopyası sunulmaktadır.

Bu metin yenidir, başka bir yere sunulmamıştır ve *The Journal of Biological Chemistry* (135: 112-117, 1982) de daha önce verdiğimiz sonuçları genişleten yeni bulgular vermektedir. Bu metnin bir Kısa Özeti daha önce (Abstr. Annu. Meet. Am. Soc. Microbiol., p. 406, 1982) ye sunulmuştu.

Metinle ilgili haberleşme benimle, bu mektupta gösterilen adres kullanılarak (metinde bulunan, yeni ayrıldığım adres değil) yapılmalıdır.

Saygılarımla,
Mary Q. Smith

İZLEME YAZIŞMASI

Birçok dergi, metin alındığında bir “alındı” form mektubu gönderir. Derginin bunu yapmadığını biliyorsanız, editörün aldığını teyit edebilmesi için, metne kendi adresiniz yazılı bir posta kartı iliştin. İki haftada teyit alamazsanız editör ofisine, metnin gerçekten alınıp alınmadığını teyit için telefon edin veya yazın. Metni postada kaybolan bir yazar biliyorum. Ancak 9 ay sonra, yazarın, değerlendircilerin metin hakkında bir sonuca ulaşım ulaşmadıklarını anlamak üzere sabırla bir soru sormasıyla mesele aydınlanabilmişti.

Postanın nasıl olduğu malum! Çok meşgul editörler ve değerlendircilerin ne oldukları da! Metninizi gönderdikten sonra bir ay içinde bir sonuç alamazsanız dertlenmeyin. Dergi editörlerinin çoğu, hiç olmazsa iyi olanları, 4 ila 6 hafta içinde bir karara varmaya çalışırlar veya herhangi bir nedenle daha fazla bir gecikme olacaksa, yazara bir açıklama gönderirler. Eğer 6 hafta geçtikten sonra, metnin durumu hakkında hâlâ hiçbir bilginiz yoksa, editörden kibarca bilgi istemek yanlış olmaz. Hiçbir cevap alınamazsa ve geçen zaman 2 ay'ı aşmışsa, kişisel olarak telefon etmek de yersiz olmayabilir.